

Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наукових праць. Серія: Педагогіка. – 2018. – Вип. № 25 (2-2018). – С. 59–65.

3. Нова профільна школа – і для фізиків, і для ліриків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uhp.org.ua/nova-profilna-shkola-i-dlya-fizykv-i-dlya-lirykv/>

4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

Кузякова Ю.С.

викладач вищої категорії,

ДНЗ «Дніпровський транспортно-економічний коледж»

ІНОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ В ЮРИДИЧНІЙ ОСВІТІ

Головний напрям сучасного розвитку вищої юридичної освіти в Україні визначається загальним спрямуванням вітчизняної вищої школи на входження в загальноєвропейський і світовий освітній простір, гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої освіти. Стратегічна мета реформування й модернізації вищої освіти і науки в Україні – створення ефективного інноваційного освітнього середовища у вищих навчальних закладах через сприяння прогресивним нововведенням, упровадження найсучасніших технологій і моделей навчання.

Головне завдання педагога полягає в тому, щоб навчити студента-правника постійно вчитися, здобувати нові знання, сформувати навички самостійного дослідницького пошуку, виявляти творчість у вирішенні складних професійних проблем і ситуацій. Підготовка студентів будується з урахуванням соціального замовлення та максимально спрямована на майбутні фахові потреби правника. Адже випускники-правники мають бути готові діяти в умовах значної конкуренції (через зростання кількості студентів юридичних навчальних закладів) та серйозного професійного ризику (професійні помилки можуть призвести до втрати іміджу, посади, прибутку). Окрім того, має бути готовність до здобуття нової кваліфікації, перепрофілювання у галузі юридичної діяльності, до постійного оновлення й удосконалення свого фахового рівня протягом усього життя.

Сучасна методика викладання правничих наук, як і багатьох інших гуманітарних дисциплін для правників, має багатий арсенал різноманітних способів, прийомів і засобів навчання, як загальнодидактичних (які можуть застосовуватись у викладанні будь-яких навчальних предметів), так і галузеводидактичних (які віддзеркалюють специфіку конкретної навчальної дисципліни або низки споріднених дисциплін). Дедалі актуальнішим стає застосування інноваційних методик, серед яких найбільш витребуваними на сьогоднішньому ринку освітніх послуг є активні та інтерактивні методики навчання. Під час такого навчання студент вступає у діалог з викладачем, виконує творчі, проблемні завдання, відповідає на запитання, що розвивають аналітичне і критичне мислення, ставить запитання викладачеві та іншим учасникам, тобто активізується творча співпраця викладача зі студентами (разом вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії однокурсників та власну поведінку).

Надзвичайно високу ефективність навчального процесу забезпечує застосування таких методів, форм і прийомів навчальної роботи, як: аналіз помилок, колізій, казусів; аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); дискусія із запрошенням фахівців; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; метод аналізу і діагностики ситуації; моделювання; проблемний (проблемно-пошуковий) метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) та інші. Розглянемо найбільш ефективні методи викладання дисциплін для молодшого спеціаліста з права [1, с. 2].

Один із найбільш популярних серед студентів видів навчальної роботи, адже побудований на творчості, змагальності, колективній співпраці – це ділова гра. Але ефективність цього методу визначається якістю попередньої підготовки викладача і студентів. Основна мета будь-якої ділової гри полягає у створенні ситуації, максимально наближеної до реальної, в якій студент-правник повинен виконати необхідні професійні дії, правильно застосувати набуті знання, виявити навички роботи з клієнтами, колегами, а також вміння працювати з

нормативними документами. Метод цей доцільно використовувати у процесі викладання багатьох фахових дисциплін. Наприклад, це може бути розгляд трудового спору в комісії з трудових спорів у курсі («Трудове право»); обговорення законопроекту; обговорення стану виконання екологічного законодавства («Екологічне право»). Запропонувати студентам провести засідання комісії у справах неповнолітніх та захистові їхніх прав можна на дисциплінах («Кримінальне право» «Адміністративне право», «Сімейне право»). Щодо процесуальних дисциплін, то підготувати студентів до судової практики краще під час проведення рольової гри «Судовий процес». Це може бути розгляд цивільної справи у суді («Цивільний процес»).

Моделювання. Це універсальний метод дослідження будь-яких об'єктів та явищ на їхніх аналогах (моделях) з метою вивчення їхніх характеристик, прогнозування дій і наслідків, пошуку оптимального варіанта тощо. Однак як метод навчання він виявився не менш ефективним. Адже за допомогою певної абстрактної або матеріальної моделі, наочної або вербальної можна не лише відтворити певні властивості предмета або явища, а й детально розглянути його компоненти, загальну структуру, систему внутрішніх і зовнішніх зв'язків, функціональні параметри.

Широке впровадження технічних засобів навчання у професійну підготовку правників, використання можливостей Інтернет, робота з електронними законодавчими базами, застосування теле-, відео-, фото-, аудіо- та інших матеріалів у навчальному процесі підсилює пізнавальну активність студентів, дозволяє досягти максимальної економії часу для засвоєння навчального матеріалу в значних обсягах. Ефективність методу визначається не лише мінімальними витратами навчального часу, але й економією зусиль студентів і викладачів під час аудиторного заняття. За умови презентації матеріалів навчальних дисциплін у вигляді навчальних фільмів, CD, здійснення контролю знань за допомогою комп'ютерної техніки процес навчання значно виграє як у кількісних, так і якісних показниках. Аудіовізуальний метод має величезні потенційні можливості для застосування у викладанні практично всіх дисциплін.

«Мозковий штурм». Це метод організації спільної групової та творчої роботи в аудиторії з метою підвищити розумову активність учасників і

знайти плідні ідеї, конструктивні рішення, розв'язання складних проблем або нестандартних ситуацій. Проблема формулюється у формі запитання. На першому етапі учасники генерують свої ідеї та пропозиції. Наприклад: Які докази можуть бути зібрані у цій справі? До яких наслідків може призвести договір дарування? Усі пропозиції фіксуються (на дошці). На другому етапі відбувається активне обговорення, здійснюється класифікація та відбір найбільш перспективних пропозицій.

Метод творчого пошуку (дослідження). Серед різних видів завдань, які пропонує викладач кожної дисципліни студентам, особливо важливе місце посідають завдання творчого характеру. Пропонуючи такі завдання студентам для роботи на семінарських заняттях або для самостійної роботи (з наданням достатнього часу на його виконання), викладач прагне посилити інтерес слухачів до свого предмета, глибше дослідити ті чи інші питання курсу, залучити їх до науково-дослідницької роботи. Важливо поступово переходити від простих завдань до більш складних: наприклад, спочатку дати завдання дібрати газетні матеріали, які могли б слугувати підставою для вчинення позову на захист честі, гідності й ділової репутації; потім – скласти позовну заяву або проаналізувати документ, складений іншим; зробити експертний висновок.

«Займи позицію» – методичний прийом, який допомагає визначитись із власною позицією у професійних дискусіях, особливо під час вирішення проблемних питань та конфліктних ситуацій. Спочатку формулюється дискусійне запитання, яке передбачає протилежні відповіді. Наприклад: Ви за чи проти професійної етики адвокатів? За чи проти легалізації зброї в Україні? Відповідаючи на запитання, студенти навчаються добирати і висловлювати слушні аргументи на захист своєї позиції перед однокурсниками та викладачем.

Тренінги (індивідуальні та групові). Мета тренінгу – забезпечити студента практичними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для виконання конкретних завдань шляхом тренування (повторення й закріплення) певних дій.

Метод роботи в малих групах (від 2-3 до 5-7 осіб) покликаний формувати навички командної співпраці, конструктивної взаємодії з колегами, адекватного сприйняття дій інших та власної поведінки.

Завдання для груп можуть бути однаковими (наприкінці заняття учасники груп під керівництвом викладача порівнюють результати виконання завдання в різних групах, аналізують, оцінюють, визначають найкращий варіант), а можуть бути вибіркковими (кожна група обирає завдання за своїми інтересами) [2, с. 3-4].

Окрім розглянутих методів, прийомів і форм роботи, у навчальному процесі на юридичному факультеті вельми ефективними є також: дискусії із запрошенням фахівців; публічні виступи на задану тему (імпровізація); аналіз і діагностика ситуації; на їхній основі – прогнозування; тлумачення (в усіх його різновидах) та коментування (правових норм, подій тощо); оцінка (або самооцінка) дій учасників; аналіз помилок, колізій, казусів та ін.

Підвищити якість та інтенсивність освітнього допомагає органічне поєднання інноваційних методик із класичними, традиційними, продумане і гармонійне комбінування різних методів щодо кожної дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети, призначення, специфіки. Досвід показує, що високопродуктивними є також форми роботи, що ґрунтуються на синтезі аудиторної та поза-аудиторної роботи. Вони не тільки сприяють формуванню професійних умінь і навичок, але й водночас формують активну громадську позицію майбутнього правника (наприклад, новаторські форми громадських організацій, об'єднань молодих правників, юридичні консультації тощо). Заохочувальний характер мають також різноманітні професійні конкурси і змагання: олімпіади зі спецдисциплін; юридичний брейн-ринг тощо.

Список використаних джерел:

1. Майкл Гадзон. Сучасні методи викладання – необхідна умова розвитку університетів. – К., 2017.
2. Інтернет ресурс: [https:// studopedia.com/ua](https://studopedia.com/ua)